

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
North Wales Fire and Rescue Authority

Strategaeth Amgylcheddol 2023–2030

Mai 2023

Gwasanaeth Tân ac Achub
Fire and Rescue Service

Awdur(on):

Tim Christensen
Rheolwr yr Amgylchedd a Newid yn yr Hinsawdd

Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru:

North Wales Fire and Rescue Service
Ffordd Salesbury
Parc Busnes Llanelwy
Llanelwy
Sir Ddinbych
LL17 0JJ

Mae'r ddogfen yma ar gael yn Saesneg
This document is also available in English

ATAL AMDDIFFYFN YMATEB
PREVENTING PROTECTING RESPONDING

www.tangogleddcymru.llyw.cymru
www.northwalesfire.gov.wales

Cynnwys

1.0 Cyflwyniad	3
2.0 Cyd-destun polisi	4
2.1 Deddfwriaeth.....	4
2.2 Targedau Cenedlaethol.....	5
3.0 Mesur Cynnydd	5
3.1 Trosolwg	5
3.2 Targedau	5
4.0 Cynaliadwyedd yn y Gymuned	6
4.1 Trosolwg.....	6
4.2 Targedau.....	6
5.0 Caffael Cynaliadwy	7
5.1 Trosolwg.....	7
5.2 Targedau.....	7
6.0 Y Defnydd o Ynni	8
6.1 Trosolwg.....	8
6.2 Targedau.....	8
7.0 Y Defnydd o Ddŵr	9
7.1 Trosolwg	9
7.2 Targedau	9
8.0 Gweithgareddau Gweithredol	10
8.1 Trosolwg.....	10
8.2 Targedau.....	10
9.0 Gwastraff ac Ailgylchu	11
9.1 Trosolwg.....	11
9.2 Targedau.....	11
10.0 Fflyd	12
10.1 Trosolwg	12
10.2 Targedau	12
11.0 Bioamrywiaeth	13
11.1 Trosolwg.....	13
11.2 Targedau.....	13

1.0 CYFLWYNIAD

- 1.0.1 Fel Gwasanaeth Tân ac Achub, mae'n bwysig ein bod yn cydnabod pwysigrwydd gwarchod a chadw ein hamgylchedd naturiol ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Rydym yn deall bod ein gweithredoedd yn cael effaith uniongyrchol ar yr amgylchedd ac wedi ymrwmo i leihau ein hól troed amgylcheddol a hyrwyddo cynaliadwyedd ym mhob rhan o'n gweithrediadau.
- 1.0.2 Bydd y Strategaeth Amgylcheddol hon yn amlinellu ein hymrwymiad i leihau ein heffaith ar yr amgylchedd. Bydd hyn yn cynnwys gweithredu arferion cynaliadwy yn ein gweithrediadau bob dydd, lleihau ein hallyriadau carbon, a hyrwyddo ymwybyddiaeth amgylcheddol ymysg ein staff ac aelodau o'r gymuned.
- 1.0.3 Rydym wedi ymrwmo i fod yn sefydliad cyfrifol a chynaliadwy, ac rydym yn addo adolygu a gwella ein perfformiad amgylcheddol yn barhaus. Paratowyd y strategaeth hon er mwyn darparu llwybr clir i'r Gwasanaeth gyflawni ei rwymedigaethau amgylcheddol a chynaliadwyedd ar gyfer y cyfnod hyd at flwyddyn galendr 2030, gan nodi polisiau a meincnodau clir y gellir mesur ein cynnydd yn eu herbyn.
- 1.0.4 Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn darparu gwasanaethau amddiffyn ac atal tân i tua 687,000 o bobl dros ardal ddaearyddol o 2,400 milltir sgwâr, yn ogystal â channoedd o filoedd o dwristiaid ac ymwelwyr sy'n dod i Ogledd Cymru bob blwyddyn. Mae tua 328,742 eiddo domestig a 33,820 eiddo annomestig o dan warchodaeth GTAGC ac mae'r Gwasanaeth yn cyflogi bron i 1,000 o staff mewn rolau gweithredol, diogelwch tân, ystafell reoli a chorfforaethol.
- 1.0.5 Mae'r Gwasanaeth yn gofalu am dair ardal ddaearyddol, Gwynedd a Môn (y Gorllewin), Conwy a Sir Ddinbych (y Canol), Wrecsam a Sir y Fflint (y Dwyrain), gydag ystâd o 47 o adeiladau, yn amrywio o orsafoedd tân amser cyflawn, criw dydd, rhan amser a chymunedol, i swyddfeydd gweinyddol, gweithdy garej ac adeiladau a rennir gyda Heddlu Gogledd Cymru ac Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwlans Cymru. Yn fras, bydd GTAGC yn mynd at 1,879 o danau, 958 o Ddigwyddiadau Gwasanaeth Arbennig, a 2,517 o alwadau diangen o wahanol fathau bob blwyddyn.

2.0 CYD-DESTUN POLISI

2.1 Deddfwriaeth

- 2.1.1 Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus ystyried effeithiau hirdymor penderfyniadau mewn sawl ffordd. Daw'r dyletswyddau perthnasol i baratoi strategaeth amgylcheddol i'r Gwasanaeth o dan y pennawd 'Cymru Gydnerth':
- 1. Bioamrywiaeth a Phridd** Cynnal a gwella'r amgylchedd naturiol drwy reoli tir yn briodol i greu ecosystemau sy'n gweithredu'n iach.
 - 2. Lle Gwyrdd Naturiol** Cefnogi cydnerthedd cymdeithasol a lles cymunedol.
 - 3. Gwybodaeth am Natur** Cynyddu ymwybyddiaeth am bwysigrwydd amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau sy'n gweithredu'n iach.
 - 4. Ansawdd Dŵr ac Aer** Cefnogi cydnerthedd ecolegol, gan wneud yr amgylchedd yn iachach i fywyd gwylt a phobl.
- 2.1.2 Mae Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 yn nodi uchelgais Llywodraeth Cymru i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr yng Nghymru i sero net erbyn y flwyddyn 2050.
- 2.1.3 Yn unol â'r ddyletswydd hon, mae Llywodraeth Cymru wedi paratoi cyfres o gyllidebau carbon dros dro, gan gynnwys o dan Gyllideb Garbon 3 (CB3), uchelgais i sector cyhoeddus Cymru fod yn garbon sero-net erbyn 2030. Mae hyn yn rhwymo Llywodraeth Cymru yn gyffredinol, nid cyrff cyhoeddus penodol.
- 2.1.4 Mae adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 yn gosod dyletswydd ar y Gwasanaeth i adrodd ar fioamrywiaeth a chydnerthedd ecosystemau yn ei ystâd bob tair blynedd o ddiwedd 2019.
- 2.1.5 Mae'r Gwasanaeth wedi llofnodi Siarter Cynaliadwyedd Grŵp Amgylchedd a Chynaliadwyedd y Gwasanaethau Brys (ESESG), sy'n nodi'r ymrwymïadau perthnasol canlynol:
1. Gweithio tuag at allyriadau carbon sero-net drwy wella effeithlonrwydd ynni ein hystâd a theithio busnes a phersonol cynaliadwy.
 2. Gwella effeithlonrwydd adnoddau a mabwysiadu dulliau economi gylchol o leihau gwastraff ac arbed arian.
 3. Adfer a gwella bioamrywiaeth leol drwy reoli ein hystadau mewn modd ystyriol.
 4. Addasu i'r newid anochel yn yr hinsawdd drwy reoli ein gallu yn rhagweithiol i ymateb i ddigwyddiadau tywydd eithafol a newidiadau i'r galw am wasanaethau.
 5. Cymryd camau i osgoi neu liniaru llygredd cyrsiau dŵr.
 6. Lleihau ein dibyniaeth ar danwydd ffosil drwy fynd ati i geisio cynhyrchu ynni adnewyddadwy yn ein safleoedd, a thrwy fabwysiadu technolegau a thanwydd gwyrddach ar gyfer ein fflyd.

2.2 Targedau Cenedlaethol

2.2.1 Fel Sefydliad Sector Cyhoeddus, mae'n bwysig bod yn ymwybodol o dargedau gwella amgylcheddol lleol a chenedlaethol a'u hystyried.

2.2.2 Mae targedau amgylcheddol wedi'u pennu gan Lywodraeth Cymru o fewn strategaethau allweddol gan gynnwys 'Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned' a 'Tuag at Wastraff Sero Net'. Dyma'r targedau amlinellol ar gyfer lleihau nwyon tŷ gwydr a gwastraff i safleoedd tirlenwi sy'n ei gwneud yn ofynnol i sefydliadau sector Cyhoeddus a Phreifat fesur a lleihau'r allyriadau hyn o flwyddyn i flwyddyn.

2.2.3 Mae Llywodraeth Cymru yn anelu at fod y Genedl Ail-lenwi gyntaf gyda'r nod o leihau poteli plastig untro.

2.2.4 Yn 2018, cyhoeddodd DEFRA ei Gynllun Amgylcheddol 25 mlynedd sy'n amlinellu targedau mewn perthynas ag aer glân, dŵr, bioamrywiaeth, defnydd cynaliadwy o adnoddau, lleihau gwastraff, bioddiogelwch a gwella'r amgylchedd naturiol.

3.0 MESUR CYNNYDD

3.1 Trosolwg

3.1.1 Mae mesur cynnydd wrth wraidd ein strategaeth amgylcheddol. Mae'n caniatáu i'r Gwasanaeth olrhain cynnydd tuag at ein targedau penodedig a nodi meysydd lle gallwn wella.

3.1.2 Yn Adran 3.2.1 (isod), rydym yn amlinellu sut y byddwn yn datblygu'r dangosyddion allweddol y bydd y Gwasanaeth yn eu defnyddio i fesur ei gynnydd o ran lleihau ei effaith amgylcheddol. Bydd y dangosyddion hyn yn canolbwyntio ar feysydd fel defnyddio ynni, lleihau gwastraff ac allyriadau carbon, a byddant yn cael eu defnyddio i osod targedau ac olrhain cynnydd dros amser.

3.1.3 Trwy fonitro ac adrodd yn rheolaidd ar y dangosyddion hyn, bydd y Gwasanaeth yn gallu sicrhau ei fod ar y trywydd iawn i gyflawni ei amcanion amgylcheddol a gwneud unrhyw addasiadau angenrheidiol.

3.2 Targedau

3.2.1 Byddwn yn mesur ein cynnydd drwy:

- Sefydlu gwaelodlin allyriadau carbon, y gallwn fesur ein cynnydd yn ei herbyn wrth leihau ein hól troed carbon
- Dilyn y Targedau a nodir yn y Strategaeth hon – gyda chynnydd yn cael ei adrodd mewn cynlluniau gwella adrannol / corfforaethol ac yn cael ei adolygu'n rheolaidd gan Weithgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd
- Mabwysiadu System Rheoli Amgylcheddol i safon gydnabyddedig (fel ISO:14001 neu'r Ddraig Werdd)
- Paratoi dangosfwrdd Dangosyddion Perfformiad Allweddol amgylcheddol misol
- Cyflwyno diweddariad amgylcheddol chwarterol i'r Pwyllgor Tir ac Eiddo
- Cyflwyno archwiliadau allyriadau carbon blyneddol i Lywodraeth Cymru
- Paratoi Adroddiad a Chynllun Gweithredu Bioamrywiaeth bob tair blynedd

4.0 CYNALIADWYEDD YN Y GYMUNED

4.1 Trosolwg

- 4.1.1 Fel corff cyhoeddus, rydym yn ymdrechu i gael presenoldeb cadarnhaol yn y gymuned rydym yn ei gwasanaethu ac yn rhoi cyfle i'r cyhoedd gymryd rhan lle bo hynny'n bosibl. Drwy gydol y flwyddyn, mae gorsafoedd tân yn cynnal eu Diwrnodau Agored eu hunain ar gyfer eu cymuned leol, yn cynnal ymweliadau ag ysgolion ac yn agor eu drysau i grwpiau prosiectau cymunedol.
- 4.1.2 Mae'r Gwasanaeth yn gwneud gwaith cynhwysfawr gydag ysgolion, busnesau a chymunedau lleol i hyrwyddo diogelwch ac atal tân. Mae'r potensial am niwed difrifol i'n hamgylchedd, yn aml mewn ardaloedd sensitif, yn sgil effaith tanau cefn gwlad yn bryder difrifol. Mae effaith cynnau tân bwriadol yn tanseilio hyder cymdeithasol ac economaidd ac yn tynnu ar adnoddau y gellid eu defnyddio'n fwy effeithiol mewn mannau eraill.
- 4.1.3 Mae lleihau tanau bwriadol yn helpu i ddiogelu a chynnal ansawdd a hyfywedd parhaus yr amgylchedd a'r mannau lle'r ydym yn byw, gweithio, dysgu a threulio ein hamser hamdden.
- 4.1.4 Mae'n bwysig addysgu a chodi ymwybyddiaeth am effaith tanau bwriadol ar yr amgylchedd. Dylem annog cynaliadwyedd ac addysg amgylcheddol wrth ymweld ag ysgolion mewn ymgais i dynnu sylw at faint o danau bwriadol sy'n cael eu cynnal yn y gymuned.

4.2 Targedau

4.2.1 Dros gyfnod y strategaeth hon, byddwn yn:

- Hyrwyddo diogelwch cymunedol i atal tanau a digwyddiadau eraill rhag digwydd
- Cyflawni amcanion Strategaeth Lleihau Tanau Bwriadol Cymru
- Cyflawni'r amcanion a nodir yn ein Hadroddiad Bioamrywiaeth a'n Cynlluniau Gweithredu tair blynedd
- Creu a datblygu partneriaethau rhyngasiantaethol yn unol â Nodau Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016
- Ymgysylltu ag ysgolion a cholegau o fewn ardal y Gwasanaeth i godi ymwybyddiaeth am beryglon tân

5.0 CAFFAEL CYNALIADWY

5.1 Trosolwg

- 5.1.1 Caffael cynaliadwy yw'r broses o gaffael nwyddau a gwasanaethau sy'n diwallu anghenion y presennol heb gyfaddawdu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain. Mae'n elfen allweddol o gyfrifoldeb cymdeithasol a stiwardiaeth amgylcheddol.
- 5.1.2 Fel gwasanaeth cyhoeddus cyfrifol, rydym yn cydnabod pwysigrwydd caffael cynaliadwy ac rydym wedi ymrwymo i weithredu polisi cynhwysfawr sy'n hyrwyddo cynaliadwyedd amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd. Ein nod yw lleihau effaith amgylcheddol ein gweithrediadau, cefnogi'r cymunedau lleol rydym yn eu gwasanaethu, a hyrwyddo arferion llafur teg.
- 5.1.3 Drwy gydweithio â Gwasanaethau Tân ac Achub eraill a sefydliadau sector cyhoeddus eraill yng Nghymru, ein nod yw gwella ein perfformiad ym maes caffael cynaliadwy, gyda'r nod o weithredu safonau arfer gorau ar gyfer sector cyhoeddus Cymru.
- 5.1.4 Rydym yn ymdrechu i gydweithio a meincnodi cynnydd yn erbyn gwasanaethau brys eraill a sefydliadau sector cyhoeddus eraill er mwyn mesur ein perfformiad a sicrhau gwelliant parhaus. Caiff yr holl weithgarwch caffael dros y lefelau y cytunwyd arnynt ei wneud gan Heddlu Gogledd Cymru ar ran y Gwasanaeth.
- 5.1.5 Fel gwasanaeth, rydym yn sicrhau bod cyflenwadau, gwasanaethau a gwaith yn cael eu caffael nid yn unig yn ôl rheoliadau'r sector cyhoeddus, ond hefyd mewn ffordd sy'n caniatáu i Fusnesau Bach a Chanolig (BBaCh) ddatblygu. Mae hon yn elfen allweddol o'n rhwymedigaeth Gwerth Cymdeithasol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015). Fel corff cyhoeddus, rydym yn ceisio gwneud ein proses gaffael yn fwy cynaliadwy ac felly ymrwymo i Raglen Caffael Cynaliadwy Sector Cyhoeddus Gwerth Cymru.

5.2 Targedau

- 5.2.1 Dros gyfnod y strategaeth hon, byddwn yn:
- Gweithio gyda WRAP Cymru a/neu gynlluniau tebyg, i gael cipolwg arbenigol ar sut y gallwn gyflawni cynaliadwyedd yn ein proses gaffael.
 - Paratoi a gweithredu Strategaeth Gwerth Cymdeithasol a Chaffael Cynaliadwy sy'n adlewyrchu'r arferion gorau yng Nghymru. Bydd hyn yn sicrhau bod fframweithiau a chontractau caffael yn mesur gwerth cymdeithasol a chynaliadwyedd yn ystod y broses dendro. Hefyd, bydd yn amlinellu ein dull o ddod o hyd i nwyddau a gwasanaethau sy'n gyfeillgar i'r amgylchedd, yn gymdeithasol gyfrifol ac yn hyfyw yn economaidd.
 - Archwilio opsiynau ar gyfer caffael lleol i gael eu darparu drwy gydweithrediad cenedlaethol/rhanbarthol yn y sector tân ac achub ac ar draws asiantaethau golau glas eraill.
 - Parhau i weithio gyda Fire Aid i sicrhau bod offer yn cael ei ailgylchu lle bo hynny'n bosibl.
 - Datblygu pecyn hyfforddi ymwybyddiaeth caffael, gan ymgorffori egwyddorion craidd gwerth cymdeithasol a chynaliadwyedd ar bob lefel o'r Gwasanaeth.

6.0 Y DEFNYDD O YNNI

6.1 Trosolwg

- 6.1.1 Fel Gwasanaeth Tân ac Achub rydym yn cydnabod pwysigrwydd lleihau ein defnydd o ynni ar draws ein hystâd. Rydym yn gwella ein system yn barhaus ar gyfer monitro defnydd ac yn rhoi mentrau arbed ynni ar waith lle bo hynny'n bosibl i leihau ein hól troed carbon.
- 6.1.2 Caiff ein hadeiladau eu cynhesu gan ddefnyddio amrywiaeth o ffynonellau tanwydd hydrocarbon, sy'n gynhenid anghynaliadwy ac fe fyddwn yn ceisio eu dileu.
- 6.1.3 Rydym yn chwilio'n barhaus am y tariffau ynni mwyaf effeithlon a gwyrdd ac ar hyn o bryd mae gennym nifer fach o safleoedd sydd â phaneli ffotofoltäig (PV) solar wedi'u gosod, gyda'r bwriad o gynyddu hyn dros gyfnod y cynllun a chynyddu faint o ynni adnewyddadwy sy'n cael ei gynhyrchu ar draws ein hystâd lle bynnag y bo modd.

6.2 Targedau

- 6.2.1 Dros gyfnod y strategaeth hon, byddwn yn:
- Gweithio gyda Re:fit Cymru a/neu gynlluniau tebyg, er mwyn galluogi ôl-ffitio effeithlonrwydd ynni i'n hystâd mewn modd niwtral yn ariannol lle bo hynny'n bosibl.
 - Ymgysylltu â Gwasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru yn rheolaidd i barhau i fod yn wybodus am y datblygiadau o ran polisi, technoleg a chyfleoedd cyllido posibl.
 - Monitro'n barhaus y defnydd o ynni ac effeithlonrwydd ynni cymharol ein hadeiladau er mwyn nodi unrhyw feysydd sy'n peri pryder.
 - Paratoi a gweithredu Cynllun Datgarboneiddio Gwresogi, gan nodi'r ffordd yr ydym yn bwriadu mynd i'r afael â'n hallyriadau Cwmpas 1 sy'n deillio o wresogi ein hystâd o fewn cyfnod y strategaeth hon.
 - Paratoi a gweithredu Cynllun Datgarboneiddio Pŵer, gan nodi'r modd rydym yn bwriadu lleihau'r allyriadau carbon sy'n deillio o'n defnydd o drydan.
 - Ymgysylltu'n rhagweithiol â'n staff a defnyddwyr adeiladu eraill i addysgu ac annog defnydd effeithlon o ynni ac ymddygiadau eraill sy'n cael effaith gadarnhaol ar yr amgylchedd.
 - Ystyried bod yn fwy effeithlon wrth ddefnyddio adnoddau cyhoeddus drwy sicrhau bod ein hystâd ar gael at ddibenion cymunedol lle bo hynny'n bosibl

7.0 Y DEFNYDD O DDŴR

7.1 Trosolwg

- 7.1.1 Fel sefydliad sy'n dibynnu'n drwm ar ddŵr ar gyfer nifer o'n gweithgareddau, mae'n hanfodol ei ddefnyddio mewn ffordd gynaliadwy. Nid yn unig y defnydd o ddŵr mewn digwyddiadau ond hefyd dŵr a ddefnyddir ledled ein hystad.
- 7.1.2 Dros y blynyddoedd, rydym wedi gosod nifer o ddyfeisiau arbed dŵr yn ein hadeiladau ond byddai mwy'n gallu cael ei wneud o ran cynaeafu dŵr glaw ac aildefnyddio dŵr llwyd.
- 7.1.3 Mae'n bwysig codi ymwybyddiaeth yr holl weithwyr i ddeall beth yw gwir gost a graddfa defnydd y gwasanaeth o ddŵr i sicrhau bod dŵr yn cael ei ddefnyddio'n gynaliadwy.

7.2 Targedau

- 7.2.1 Dros gyfnod y strategaeth hon, byddwn yn:
- Meintoli'r defnydd o ddŵr corfforaethol ar draws ein hystad
 - Ystyried cynaeafu dŵr glaw, defnyddio dŵr llwyd a mesurau cadwraeth dŵr tebyg pryd bynnag y gwneir gwaith adnewyddu neu ailadeiladu
 - Annog cadwraeth dŵr ac effeithlonrwydd dŵr ymysg staff a defnyddwyr eraill ein safleoedd a'u haddysgu am hyn
 - Ymgysylltu â Dŵr Cymru i ddefnyddio dŵr gwastraff wedi'i drin at ddibenion diffodd tân lle bo hynny'n bosibl

8.0 GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

8.1 Trosolwg

- 8.1.1 Mae'r Gwasanaeth yn cynorthwyo'r cyhoedd yn rheolaidd i ddelio â'r canlyniadau sy'n deillio o newid yn yr hinsawdd fel llifogydd a thanau yn yr awyr agored.
- 8.1.2 Rydym wedi ymrwymo i sicrhau ein bod yn gweithredu ein Gwasanaeth mewn modd effeithiol sy'n rhoi ystyriaeth briodol i effaith ein gweithgareddau, boed hynny oherwydd ein defnydd o adnoddau naturiol, ein defnydd o gyfryngau diffodd tân fel ewyn, neu ein hymdrechion i leihau effaith y cynhyrchion gwastraff e.e. dŵr ffo neu fwg i'r amgylchedd.
- 8.1.3 Fel Gwasanaeth, rydym yn adolygu ein gweithdrefnau a'n hoffer gweithredol yn barhaus ac yn ymgorffori'n llawn yr egwyddor o asesu effaith amgylcheddol yn ein holl weithgareddau er mwyn ystyried yr amgylchedd ehangach yn llawn.

8.2 Targedau

- 8.2.1 Dros gyfnod y strategaeth hon, byddwn yn:
- Sicrhau bod prosesau caffael ar gyfer cael offer gweithredol newydd yn cynnwys ystyried yr holl ffactorau amgylcheddol, gan gynnwys effeithiau / costau gwaredu 'diwedd eu hoes gyfan'
 - Gweithio'n agos â phartneriaid gan gynnwys Cyfoeth Naturiol Cymru i sicrhau arferion gorau a lleihau ein heffaith ar yr amgylchedd a bioamrywiaeth leol
 - Ymgysylltu â staff amgylcheddol awdurdodau lleol a phartneriaethau natur lleol i archwilio ychwanegu haenau bioamrywiaeth a sensitifrwydd amgylcheddol ar ein systemau Terfynell Data Symudol (MDT)

9.0 GWASTRAFF AC AILGYLCHU

9.1 Trosolwg

- 9.1.1 Mae gwastraff yn broblem sylweddol i sefydliad sy'n cwmpasu ardal ddaearyddol fawr. Lleihau faint o sbwriel rydym yn ei gynhyrchu yn y lle cyntaf yw un o'r cyfleoedd gorau sydd gennym i osgoi anfon gwastraff i safleoedd tirlenwi. Fel corff cyhoeddus, mae angen i ni fod yn atebol am faint o wastraff rydym yn ei gynhyrchu a bydd ei leihau wrth ei ffynhonnell yn un o'n prif amcanion wrth symud ymlaen.
- 9.1.2 Yn 2010, cynhyrchodd Llywodraeth Cymru Strategaeth Wastraff i Gymru i osod targedau lleihau gwastraff ar gyfer gwahanol sectorau. Mae 'Tuag at Ddyfodol Diwastraff' yn rhoi'r manylion i addysgu sefydliadau ar sut i fod yn genedl ddiwastraff erbyn 2050. Fel mae'r strategaeth hon yn ei amlinellu, ein nod yw cynyddu ailgylchu cymaint â phosibl, lleihau faint o wastraff gweddilliol a gynhyrchir ac anfon cyn lleied o wastraff â phosibl i safleoedd tirlenwi.
- 9.1.3 Fel Gwasanaeth, rydym yn gweithio tuag at dargedau lleihau blynyddol mewn perthynas â'n gwastraff ac yn adolygu ein contractau gwastraff yn rheolaidd i sicrhau bod y trefniadau gorau ar waith i'n helpu gyda'r targedau. Mae daearyddiaeth ardal y Gwasanaeth yn cynnig nifer o heriau logistaidd o ddydd i ddydd.
- 9.1.4 Fel Gwasanaeth sy'n cynhyrchu cryn dipyn o wastraff, rhaid i ni barhau i weithredu, cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, i atal gwastraff a defnyddio cynhyrchion ailgylchadwy/bioddiraddadwy os ydyn ar gael. Trwy ystyried a chymhwyso'r hierarchaeth wastraff, mae'n rhoi blaenoriaeth i atal gwastraff rhag cael ei greu yn y lle cyntaf. Mae hefyd yn bwysig addysgu ein staff i fod yn ymwybodol bod lleihau faint o wastraff wrth ei ffynhonnell yn llawer mwy cynaliadwy nag ailgylchu deunyddiau gwastraff. Gall hyn osgoi neu leihau cynhyrchu dŵr gwastraff yn y lle cyntaf.

9.2 Targedau

9.2.1 Dros gyfnod y strategaeth hon, byddwn yn:

- Paratoi a gweithredu Strategaeth Lleihau Gwastraff, a fydd yn annog aildefnyddio deunyddiau, lleihau faint o wastraff sy'n mynd i safleoedd tirlenwi, hyrwyddo ailgylchu a phrynu cynaliadwy, a lleihau'r defnydd o blastigau untro.

10.0 FFLYD

10.1 Trosolwg

- 10.1.1 Mae ein fflyd yn chwarae rhan hanfodol wrth ymateb i argyfyngau a chadw ein cymunedau'n ddiogel. Fodd bynnag, mae hefyd yn bwysig ein bod yn ystyried effaith amgylcheddol ein gweithrediadau fflyd. Rydym wedi ymrwymo i leihau allyriadau ac ôl troed amgylcheddol ein fflyd, yn ogystal â hyrwyddo cludiant cynaliadwy yn ein Gwasanaeth. Ein nod yw arwain drwy esiampl a dangos ei bod yn bosibl cael cydbwysedd rhwng diogelwch a chyfrifoldeb amgylcheddol yn ein gweithrediadau.
- 10.1.2 Mae gennym fflyd fawr gan gynnwys 54 peiriant tân, un uned meistroli digwyddiad a 31 o gerbydau 'arbennig' – fel cerbydau pob tir a chludwyr ewyn; mae gennym hefyd dri pheiriant ag ysgol ac esgynlawr, offer pŵer cludadwy, offer codi a winsio ac offer arbenigol eraill i'n galluogi i ymateb i nifer o wahanol fathau o ddiwyddiadau.
- 10.1.3 Mae modd disgrifio ein fflyd o fewn tri chategori gwahanol. Mae'r fflyd goch yn cynnwys cerbydau gweithredol ac ymateb. Mae'r fflyd wen wedi'i darparu gan y Gwasanaeth yn gyfan gwbl, ac mae'r fflyd lwyd yn cynnwys cerbydau sy'n eiddo i weithwyr a ddefnyddir ar fusnes swyddogol.
- 10.1.4 Er mai'r prif danwydd a ddefnyddir o fewn y fflyd yw disel, mae nifer fach o gerbydau ac offer cludadwy yn defnyddio petrol di-blwm. Roedd yr allyriadau carbon Cwmpas 1 o'n gweithrediadau fflyd ym mlwyddyn ariannol 2021/22 bron gyfwerth â 614 tonnell o CO₂.
- 10.1.5 Mae cylch bywyd nodweddiadol peiriant tân gweithredol yn fwy na phymtheng mlynedd, gyda rhaglen dreigl o adnewyddu peiriannau.

10.2 Targedau

- 10.2.1 Dros gyfnod y strategaeth hon, byddwn yn:
- Paratoi a gweithredu Cynllun Datgarboneiddio Fflyd, gan nodi sut rydym yn bwriadu dileu ein hallyriadau Cwmpas 1 sy'n deillio o gludiant
 - Parhau i ddarparu cynllun prydlesu ceir aberthu cyflog i weithwyr lle bo'n ymarferol gwneud hynny, i gymell pobl i newid i Gerbydau Trydan
 - Parhau i gymryd rhan mewn cynlluniau Beicio i'r Gwaith cymeradwy lle bo'n ymarferol i wneud hynny
 - Chwilio am gyfleoedd i ehangu'r capasiti ar gyfer gwefru ceir trydan o amgylch ein hystâd
 - Hyrwyddo cynllun cronfa geir a chludiant cynaliadwy ar gyfer staff a phartneriaid
 - Gweithio mewn partneriaeth â chyrrff cyhoeddus eraill wrth ddefnyddio unrhyw danwydd amgen i hyrwyddo gwerth gorau, effeithlonrwydd gweithredol a chydnerthedd cyflenwi

11.0 BIOAMRYWIAETH

11.1 Trosolwg

- 11.1.1 Mae llawer yn cydnabod bod bioamrywiaeth o dan bwysau gan amrywiaeth o ddylanwadau a bod cynefinoedd a rhywogaethau yn parhau i ddirywio. Felly, mae'n hanfodol ein bod yn cynnal ac yn gwella ein bioamrywiaeth i sicrhau ei bod yn parhau'n iach, yn wydn ac yn gallu addasu i newid. Mae newid hinsawdd yn debygol o gael effaith sylweddol ar fioamrywiaeth dros y degawdau nesaf, gan gynnwys colli mwy o gynefinoedd a chynnydd posib mewn rhywogaethau goresgynnol.
- 11.1.2 Mae rhan fawr o ardal ein Gwasanaeth yn cynnwys tir gwledig, gyda rhan sylweddol ohoni o fewn Parc Cenedlaethol Eryri. Mae'r ardaloedd hyn yn gartref i lawer iawn o fywyd gwyllt, gan gynnwys amrywiaeth gyfoethog o blanhigion a ffawna sy'n cynnwys llawer o rywogaethau sy'n frodorol i Brydain a rhai sy'n unigryw i Gymru.
- 11.1.3 Rydym am annog a gwella bioamrywiaeth ar ein safleoedd a'r ardaloedd cyfagos lle bo hynny'n bosibl a diogelu'r amgylchedd rydym yn gweithredu ynddo.
- 11.1.4 Ein nod yw helpu i ddiogelu a gwarchod yr amgylchedd naturiol yn ardal ein Gwasanaeth drwy gydweithio'n agos â Chyfoeth Naturiol Cymru, grwpiau amgylcheddol lleol ac arbenigwyr a all gynghori ar y dull gorau o ymdrin â digwyddiadau sy'n ymwneud â'r ardaloedd hyn.
- 11.1.4 Mae adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 yn sicrhau bod pob corff cyhoeddus yn gweithio tuag at warchod yr amgylcheddau pwysig hyn. Yn ogystal â'r ddeddfwriaeth, mae Llywodraeth Cymru wedi cynhyrchu Cynllun Adfer Natur, sy'n cynnwys y strategaeth ar gyfer Natur a'r ymrwymiad i fioamrywiaeth yng Nghymru, y problemau roedd angen mynd i'r afael â nhw a'r amcanion ar gyfer gweithredu; Cynllun Gweithredu i gyflawni'r amcanion i wrthdroi dirywiad bioamrywiaeth; a strwythur llywodraethu, rolau a chyfrifoldebau pawb sy'n ymwneud â chyflawni camau gweithredu er budd bioamrywiaeth yng Nghymru.

11.2 Targedau

- 11.2.1 Dros gyfnod y strategaeth hon, byddwn yn:
- Paratoi Adroddiad a Chynllun Gweithredu Bioamrywiaeth bob tair blynedd, gan nodi gwaith a wnaed a'r cynlluniau ar gyfer y cyfnod nesaf mewn perthynas â diogelu ecosystemau a gwella bioamrywiaeth.

